

Fort Dansborg.

Tranquebar: Dansk-indisk kulturarv

Tranquebar på Sydindiens østkyst var dansk handelskoloni i perioden 1620-1845. Både danske og indiske frivillige organisationer, privatpersoner og myndigheder arbejder for tiden på at bevare Tranquebars mange historiske bygninger.

Tranquebar ligger i delstaten Tamil Nadu, som har udnævnt byen til *kulturarvsby*. Lokale myndigheder satser på, at man med en bevaring af det historiske bylandskab kan tiltrække turisme og dermed skabe fremgang for byen. Når Tranquebar påkalder sig opmærksomhed, hænger det blandt andet sammen med, at byen til forskel fra en række tilsvarende europæiske handelsstationer på den indiske Coromandelkyst i udpræget grad har bevaret sit arkitektoniske særpræg fra kolonitiden.

Fortidens spor

En af de mest dominerende bygninger er Fort Dansborg, som blev opført i byen af danskerne. Fortet tjener i dag som museum og tiltrækker

såvel indiske som udenlandske turister. Fort Dansborg er et vidnesbyrd om det europæisk-indiske kulturmøde og har som sådan blandt andet selskab af en monumental byport, adskillige fungerende kirker og skoler anlagt som led i kristen missionsvirksomhed, såvel som en række administrations- og beboelsesejendomme. Markant er også selve bylandskabet med dets lige anlagte gader, der følger den gamle byplan og fortsat bærer europæiske navne som Kongensgade, Dronningensgade og Admiralgade. Hertil kommer en mængde huse i traditionel tamilsk byggestil samt Tranquebars ældste bygning, Masilamani-templet fra 1306, der står forfaldent ved kysten som bytte for en voldsom kysterosion, som gennem åre-

ne har ædt sig ind på byen og begravet flere gader under havet.

En by i tornerosesøvn?

Baggrunden for det historiske bylandskabs bevaring indtil nu er at finde i, hvad der af mange betegnes som "udebleven udvikling", eller økonomisk stagnation. Helt frem til den katastrofale tsunami, som ramte området i 2004, har Tranquebar haft karakter af et udkantsområde. Lokalbefolkningen er hovedsageligt fattig og lever af fiskeri, landbrug og handel med et begrænset vareudbud. Penge har indtil for nylig cirkuleret i et lokalt kredsløb, som ikke gav anledning til større økonomisk vækst eller opbygning af industrier, og derfor heller ikke til den hektiske byggeaktivitet, som har fundet sted i mere økonomisk fremgangsrigt områder af landet.

Tranquebars nutidige bybillede beskrives i danske kulturhistoriske værker og i turistlitteratur ofte som en stillestående tidslomme. Et billede, der rummer en skjult sammenligning med Tranquebars danske storhedstid som et betydningsfuldt handelsstøttepunkt i slutningen af 1700-tallet. I en norsk turistskildring hedder det således:

"Den gamle byporten er som en tidsmaskin i tid og rom. På den ene siden, India i år 2001. På den andre, Danmark på 1700-tallet. En byport i teiglesten skiller de to verdener. ...

I dag ligner det mer på en spøkelsesby, en europeisk by som har forvillet sig til Asia og ikke finder veien tilbage, en by i tornerosesøvn ...".

"Spøgelsesbyen i tornerosesøvn" er imidlertid både det levende hjemsted for en alsidig lokal befolkning og en by under hastig forandring, ikke mindst på grund af den nye status som kulturarvsby.

En by under forandring

Tranquebar har i årtier været genstand for interesse på baggrund af byens mange velbevarede historiske bygninger, der står som fysiske spor af fortidens møde mellem indere og europæere.

År efter år er arkitekter og andre forskere draget til byen for at opmåle, tegne planer og kortlægge de historiske bygningers bevarings-tilstand. Det er blevet til mange konsulentrapporter, men i de seneste år er der også begyndt at ske noget konkret.

Byen forandres – af to årsager. Dels er der kommet gang i egentlige historiske restaureringsprojekter. Dels ses også en mere generel forandring af bybilledet som led i den hastige udvikling, der er afstedkommet af de mange nødhjælpsmidler, som fulgte i kølvandet på den katastrofale tsunami i december 2004. En mængde hjælpeorganisationer er kommet til byen, med udviklingsarbejde, der spænder fra bevaring af kulturarv til erhvervsfremme og

uddannelse. Kystsikring og nye veje er etableret i samarbejde mellem lokale myndigheder og hjælpeorganisationer, og mens ældre bygninger restaureres til brug som hoteller eller til historisk formidling, skyder nye op i beton.

Arkitekter og andre, som arbejder for bygningsbevaring, fremhæver ofte den særlige identitet, som de historiske bygninger rummer: Tilpasset det lokale klima, bygget af lokale materialer, med håndværk tilpasset over generationer. De moderne betonbygninger ser man magen til overalt i verden, og mange kritikere mener, de er en trussel mod byens status som kulturarvsby. Nybyggeri i beton anses imidlertid af mange lokale for smart og moderne, og de nye bygninger er nemmere at vedligeholde end de traditionelle huse af mursten, træværk, kalk og tegl. Mange lokale er derfor glade for nybyggeriet.

I dagligdagen er det dog til tider vanskeligt at skelne, hvor kulturarven hører op, og "den moderne udvikling" begynder. Et lokalt par inviterede mig ind i deres nye moderne hus, med prangende betonfacade. Kun for lige så fornøjede at vise mig deres ligeledes nyopførte baghus med traditionel tamilsk åben gård. "Bygget på kulturarvs måden", sagde husets frue: "Alt træet er gammelt, og vi har brugt mursten, tegl og kalk. Det er dyrere end beton og cement!" Fra gaden er det ikke til at se for forbigående, men i familiens hjem blandes nyt og gammelt, på den måde som de selv har fundet funktionel.

Hvordan man fortæller historien om Tranquebar gennem byens fysiske udformning, er således til åben debat. Uanset hvad er Tranquebar midt i en omfattende forandringsproces, som vil forløbe i mange år endnu, og i den proces er byens tværkulturelle kulturarv en central del ikke blot af dens fortid, men også dens nutid og fremtid.

Helle Jørgensen er antropolog og har opholdt sig i Tranquebar fra august 2007 til marts 2008 som led i sit ph.d.-projekt om Tranquebars kulturarv. Farumgaard Fonden og Nationalmuseet har ydet økonomisk støtte til undersøgelsen.

Masilamani-templet.

Åbning af et nyrestaureret tamilsk hus fejres.